

Aydınlanma Devrimcisi Hasan Âli Yücel

Hasan Âli Yücel gerek Köy Enstitüleri projesinde, gerekse kültür alanında yaptıkları ve başardıklarıyla Atatürk aydınlanmasının en önemli uygulayıcılarından birisi olarak tarihe geçmiştir. Bu nedenle, Hasan Âli Yücel'in Milli Eğitim Bakanlığı sadece Köy Enstitüleri düşüncesini planlayan, uygulayan bir bakanlık değildi. Onun kadar önemli diğer kültürel alanlarda da etkinliğini göstermiştir.

Alev COŞKUN

Hasan Âli Yücel ölümünün 48. yılında, geçen hafta toplantılar yapılarak anıldı. Bütün yurttaki örgütlenen ve şube sayısı 17'yi bulan Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği, bu toplantılarda etkin rol oynuyor.

Denizli ve Kartal şubelerinin yaptığı etkinliklere katıldım. Denizli Şubesi Pamukkale Üniversitesi ile, Kartal Şubesi de Maltepe Üniversitesi ile birlikte bu etkinlikleri düzenlediler. Özellikle üniversite gençliğinin bu etkinliklere katılması önemli ve sevindiricidir.

Aydınlanma devrimcisi olarak Hasan Âli Yücel'in üzerinde durmak istiyorum.

Yücel ve **Tonguç**, Köy Enstitüleri gibi dünyada bir eşi olmayan çok önemli bir yaygın eğitim sisteminin yaratıcısı ve uygulayıcısıdır. Köy çocuklarını eğiterek **“üretim yapan okul”**, **“halka giden öğretmen”** örneğini yaratmışlardır.

Köy Enstitüleri'nin temel felsefesi, köy çocuklarının gerçek yaşam ve çalışma koşullarının çerçevesinde yetiştirilmesi ve kendilerine aydınlanma düşüncesi ve aklın önderliği ilkesinin temel kural olarak öğretilmesidir. Oradan yetişen öğretmenler, Tonguç'un **“Canlandırıl-**

acak Köy” adlı kitabında belirttiği gibi, yepyeni bir toplumun yaratılmasına kendilerini adıyorlardı.

Köy Enstitüleri'nde çok yönlü eğitim veriliyor, müzik, resim, el becerileri, sanat vb. gibi insan kişiliğinin tüm yönlerinin geliştirilmesi için çaba gösteriliyordu.

Köy Enstitüleri sisteminin özü insandır, her kişinin yöneleceği bir alan vardır, bu yetenek de bulunup çıkarılıyordu.

Köyden gelen öğrenci, önce yaşam alanları üzerinde fiilen çalışıyor, yaşadıkları ve okudukları bu alanları çağdaş bir yaşam ortamına dönüştürüyor, sonra eğitim sistemi içinde kültürün her alanı ile ilgileniyordu.

Köy Enstitüleri sisteminin temel felsefesi akla dayanıyordu. Bilimin önderliğine ve yol göstericiliğine inanılıyordu, dogmalardan arınmış laik ve çağdaş bir eğitim sistemi uygulanıyordu.

Köy Enstitüleri sisteminde üretkenlik esastır, öğrenciler kendi ders yapacakları binalarını kendileri yapar, geniş tarla ve bahçelerde bölgeye uygun ürünler yetiştirirler, üretim tekniklerini öğrenirler, bunlar için gerekli üretim araçlarını da üretirlerdi. Köye dönen her öğretmen, tarım tekniklerinden anlar, arıcılık yapar, inşaat işlerini kota-

rırdı. Bu öğretmen köyde öncü-örnek bir lider konumuna gelirdi.

Köy Enstitüleri'nde özyönetim esastı. Öğrenciler derste, işlerde, yaşamın her alanında toplumsal görev alırlar, ekip çalışması yaparlar, demokratik seçimlerle kendi başkanlarını seçerler ve yönetime katılırlardı. Bu sistem içinde yetişen öğretmenler bir örnek lider olarak halkın arasına giriyor ve yeni bir toplumun, yeni bir ulusun yaratılmasında görev alıyordu.

Aydınlanma Bakanlığı

Aslında bu sistem tam ve özgün bir aydınlanma hareketiydi. Köy Enstitüleri sistemi kırsal alana aydınlanmayı götürüyordu. Kırsal alanın bağınaz dogmalardan kopmasını sağlayacaktı.

Hasan Âli Yücel, **Atatürk**'ün aydınlanma hareketini ve devrimlerini yürekten benimsemiş bir aydınlanmacıydı. Doğu ve Batı kültürlerini özümsemiş bir aydıdı.

Yücel'i sadece bir Milli Eğitim Bakanı olarak değerlendirmek yanlış olur. O, aslında gerçek bir kültür adamıydı. Onun 7 yıl, 7 ay, 7 gün süren Milli Eğitim Bakanlığı, aslında **Türk Aydınlanma Bakanlığı** olarak değerlendirilmelidir.

Yücel bakanlığı sırasında eğitim konularına olduğu kadar kültür konularına da eğilmiştir. Bu alanda çok büyük başarılar kaydetmiştir.

İşte başardığı kültür hareketleri:

- 496 adet dünya klasiğinin tercümesi yapılarak Türkçeye kazandırılmıştır.

- Devlet resim ve heykel sergileri açılmış, Ankara Devlet Konservatuarı kurulmuştur.

- Türk dilinde ilk kez Türk yazarları tarafından hazırlanan ansiklopediler yayımlanmıştır.

- Türk dilinin yabancı unsurlardan arındırılması ve sadeleştirilmesi sağlanmıştır.

- Mesleki ve teknik eğitimin geliştirilmesi sağlanmıştır.

- Eski Eserler ve Müzeler Müdürlüğü yeniden düzenlenmiştir.

- İlk özerk üniversite reformu gerçekleştirilmiştir.

- Birinci Eğitim Şurası ve Türk Yayın Sergisi ve Kongresi toplanmıştır.

Hasan Âli Yücel, Atatürk'ün gerçekleştirdiği Aydınlanma devrimlerinin tamamlaması yolunda çalıştı. Yücel, Atatürk'ün ölümünden sonra onun yapmak istediklerini en iyi bir biçimde sürdürüyordu.

Çünkü o, Mustafa Kemal'i en iyi anlayan, en iyi özümseyen bir aydınlanma devrimcisiydi.

Bir kez daha **“Aydınlanma nedir”** sorusunu soralım: Sanayi devrimi, Rönesans ve Reformun doğal bir sonucu olan aydınlanma, sanatta, bilimde ve yazımın her alanında etkin olmuştur. Karanlık ortaçağın yıkılışını sağlamıştır.

Aydınlanma, insanı ve insan aklını yüceltir. Eleştirel aklı her türlü dogmanın, özellikle kutsal ve dinsel dogmaların önüne koyar. Akıl ve bilimi her türlü sorunun çözümünde otorite kabul eder, insanın özgürleşmesini laik eğitimde gören bir akımdır.

İşte Hasan Âli Yücel gerek Köy Enstitüleri projesinde, gerekse kültür alanında yaptıkları ve başardıklarıyla Atatürk aydınlanmasının en önemli uygulayıcılarından birisi olarak tarihe geçmiştir. Bu nedenle Hasan Âli Yücel'in Milli Eğitim Bakanlığı sadece Köy Enstitüleri düşüncesini planlayan, uygulayan bir bakanlık değildi. Onun kadar önemli diğer kültürel alanlarda da etkinliğini göstermiştir.

O sadece Milli Eğitim Bakanı değildi. O, Atatürk'ün Aydınlanma Devrimi'ni halk kitlelerine taşıyan, o devrimleri kültürel alanda genişleten gerçek Atatürk devrimcisiydi.

arasında
e üründen
inin yarısını ödeyin!

ya da diğer parolu kartlarla yapılacak
aynısının ikincisi için %50 indirim yapılacaktır.
ş sırasında teknik nedenlerden dolayı indirim
sırlanacaktır.

**Alışverişin
en çeşitlisi,
en keyiflisi.**

M
MİGROS